

Výročná správa
Pol'nohospodárskeho družstva Veľký Ďur
za rok 2018.

Základné údaje:

Názov: Pol'nohospodárske družstvo
Sídlo : V e ľ k ý Ď u r
Adresa: Tekovská 539, 935 34 Veľký Ďur
IČO : 00195341
DIČ : 2020401416
DIČ-DPH: SK 2020401416

PREDMET PODNIKANIA:

Pol'nohospodárska výroba, pestovanie obilnín, olejnín, strukovín, okopanín a chov ošípaných /šľachtiteľský chov plemena slovenská biela ušľachtilá/.

FORMA:

Družstvo, zapísané v Obchodnom registri OS Nitra číslo vložky Dr. 132/N.

Štatutárny orgán:

PREDSTAVENSTVO v zložení: Ing. Jozef BENČÍK , predseda
Ing. Jozef SORÁD, podpredseda
Alžbeta KOŠÚTOVÁ, člen
Eva HÚDIKOVÁ, člen
Mikuláš LADÁNYI, člen

DOZORNÁ RADA:

Ing. Michal PELEŠ, predseda
Jiří REZÁČ, člen
Matej PUTNOKI, člen

Hodnotenie hospodárskej činnosti podľa jednotlivých odvetví výroby.

Rastlinná výroba:

Prehľad ukazovateľov v rastlinnej výrobe

PLODINA:	Výmera	Úroda	Ha úroda	Ha úroda	Ha úr.	Rozdiel	Rozdiel
	Ha	tony	skut.18	2017	zámer	2018-17	oproti
			t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	zámeru
Pšenica ozimná	756	4488	5,94	6,33	5,5	-0,39	0,44
Jačmeň jarný	222	1004	4,52	5,32	4,6	-0,80	-0,08
Jačmeň ozimný	228	1360	5,96	7,23	5,6	-1,27	0,36
Kukurica na zrno	416	4250	10,22	6,41	8,5	3,81	1,72
Sója	139	389	2,80	1,91	2	0,89	0,80
Repka ozimná	535	2130	3,98	4,57	3,3	-0,59	0,68
Slnečnica	141	429	3,04	3,34	3	-0,30	0,04

Rok 2018 z hľadiska agronomického bol poznačený neskorým štartom jarných prác. Už dlho sa nestalo, že v tretej marcovej dekáde sme zaznamenali mrazy do hodnoty – 8 stupňov, čo výrazne omeškalo nástup jarných prác. Takéto extrémny po veľmi miernej zime vyvolávali obavy, ako prezimujú oziminy, nakoľko vysoké teplotné výkyvy mohli výrazne poškodiť rastlinné pletivá. Nakoniec počasie nám umožnilo začať s prvou sejbou jarného jačmeňa až 26.3. čo je oproti vlaňajšiemu roku 10 dňové meškanie. Vďaka dobrej vybavenosti novej techniky ,konkrétne nového traktora John Deer a novej sejačky s prihnojovaním sme zvládli sejbu jačmeňa do 28.3. čiže za 3 dni, čo dáva predpoklad, že za priaznivého počasia je šanca dosiahnuť jeho sladovnícke parametre a optimálnu úrodu. Vďaka výraznému otepleniu sa vytvorili ideálne podmienky aj pre sejbu kukurice , s ktorou sme začali začiatkom apríla a ukončili na celej výmere 16.4.. Po sejbe kukurice sme započali aj so sejbou slnečnice na celej výmere, nakoľko teploty dosahovali úroveň nad 20 stupňov C, čo je pre apríl mimoriadne oteplenie. Toto počasie priaznivo pôsobilo

aj na porasty ozimín, hlavne na repku ozimnú, ktorá začala kvitnúť už v polovici apríla. Rovnako intenzívne sa muselo pokračovať s herbicídnu ochranou obilnín a ochranou repky proti živočíšnym škodcom. V dôsledku teplého počasia došlo aj k skorému vzhádzaniu kukurice na zrno, ktorej prvé sejby začali vzhádzať už 18.4.. Horšia je situácia s vlhkosťou, ktorej už začalo výrazne ubúdať aj práve v dôsledku mimoriadnych teplôt. Sejba sóje začala tiež 20.4. nakoľko bola pôda dostatočne teplá. Kritická situácia vznikla v poslednom aprílovom a prvých dvoch májových týždňoch, kde sa teploty vyšplhali až na 30- 32 stupňov doslova tropické dni, pričom úhrn zrážok dosiahol počas tohto obdobia iba 8 mm aj to v dvoch dávkach, čo bolo nedostačujúce a spôsobilo mimoriadne suchu a nepriaznivý dopad na celú vegetáciu. Dôsledkom toho bolo aj veľmi krátke obdobie kvitnutia repky, ktorá končila kvitnutie po necelých štyroch týždňoch, čo nebýva často.

Potom nasledovalo veľmi teplé a suché počasie a možno konštatovať, že v podstate leto začalo už v priebehu mesiaca máj a pokračovalo iba občas prerušené nevýdatnými zrážkami, aj tie boli len lokálne. V našom prípade sme v mesiaci máj zaznamenali 41 mm v podstate šlo o dva výdatné dažde v druhej a tretej dekáde. V júni to bolo 63 mm, ale rozložené na 13 dňový cyklus. Účinnosť zrážok bola však oslabená vysokými dennými teplotami. Takýto vývoj počasia spôsobil rýchle dozrievanie porastov a tak sme v podstate začali so zberom ozimného jačmeňa už 18.júna čo sme doteraz ešte v histórii družstva nezaznamenali. Zber bol ukončený za 3 dni. Na rozdiel od iných pestovateľov sme dosiahli úrodu síce nižšiu oproti minulým obdobiam, ale zato objemová hmotnosť bola na dobrej úrovni a tak pri úrode 6 ton z ha bol jačmeň dobre predajný. Po týždňovej prestávke dňa 25.júna sme začali zberať aj repku ozimnú, kde sme dosiahli prihladnuc na nepriaznivý vývoj počasia pomerne dobrú úrodu a to 4 t na ha už v čistom stave. Zber bol ukončený 1.júla a hneď sa začala zberať aj pšenica ozimná, kde sme dosiahli úrodu v hrubom cez 6 ton. Treba zdôrazniť a to v náš prospech, že celá produkcia pšenice dosiahla výborné potravinárske parametre, na rozdiel od mnohých pestovateľov, nakoľko najväčším problémom na Slovensku bolo dosiahnuť objemovú hmotnosť. Zber pšenice trval 6 dní. Jarný jačmeň bol pozberaný od 5.7. . Celkove žatva bola definitívne ukončená až 13.7., nakoľko dozrievanie jarného jačmeňa vplyvom dažďa tesne pred dozrievaním spôsobilo oživenie odnoží a to predĺžilo obdobie dozrievania. Aj keď úroda jarného jačmeňa bola mierne nižšia oproti zámeru, treba konštatovať, že celá úroda spĺňala kvalitatívne normy sladovníckeho jačmeňa. Koncom júla a začiatkom augusta nám v priebehu štyroch dní spadlo cca 50 mm zrážok, čo výdatne pomohlo porastom sóje, slnečnice, ale najmä kukurici, ktorá veľmi dobre nahodila šúľky a aj celkový stav porastov sa zlepšil. Až neskôr sa ukázalo, že síce zrážky boli veľmi dobré, avšak ich efekt bol na porastoch poznačený vysokými dennými teplotami, čo spôsobilo to, že porasty nemohli účinne využiť vlhkosť, ale vysoké horúčavy ich donútili brániť sa výparu vody čo v podstate znamená, že aj keď vlhkosť dostali asimilácia nemohla prebiehať normálne. Toto malo za následok, aj zníženie úrody, nakoľko v porastoch slnečnice nevyzreli dostatočne celé úbory a u kukurice rovnako došlo k scvrkávaniu už vydiferencovaného zrna. Tieto extrémne počasie mali tiež za následok urýchlenie dozrievania a tak zber sóje začal tiež o 14 dní skôr ako obvykle a to už 30.augusta. Hneď po ukončení zberu sóje sme začali zberať aj slnečnicu, ktorej zber bol ukončený 14.septembra. Mimoriadne skoro a to 16. Septembra sme započali zberať aj kukuricu na zrno a čo bolo obzvlášť výnimočné, zberová vlhkosť dosiahla takmer štandardnú normu, keď prvé zbery dosahovali vlhkosti od 14,7 maximum do 15,2 %. Táto skutočnosť hneď predznačovala, že úroda kukurice nebude rekordná, ako sa predpokladalo, ale pozitívom bolo to, že kukuricu bolo treba len prečistiť a iba v minimálnom množstve dosúšať, čo výrazne prispelo k úspore plynu a nákladov na prevádzku sušičky, čo v prepočte na ekonomiku pestovania kukurice

zlepšilo jej rentabilitu. Pri úrode 10,2 tony v čistom a miernom náraste ceny bola v podstate kukurica na zrno najekonomickejšou plodinou v roku 2018.

Čo sa týka jesenných prác a založenia úrody pre rok 2019 teda osevu ozimín, môžeme konštatovať, že všetky agrotechnické termíny sa nám podarilo dodržať aj napriek sťaženej rozrábke pôdy vplyvom sucha. Bolo zasiate 519 ha repky ozimnej, 164 ha ozimného jačmeňa a 805 ha ozimnej pšenice. Repky a ozimné jačmene vzišli pomerne dobre, horšie to bolo so vzchádzaním pšeníc, kde neskoršie sejby vzchádzali veľmi nerovnomerne, čo záviselo od vlhkosti pôdy. Neskoršie aj keď slabšie zrážky však pomohli skompletizovať porasty ešte pred príchodom zimy, ktorá bola až do Vianoc veľmi mierna čo pšeniciam prospievalo.

ŽIVOČÍŠNA VÝROBA

Prehľad vybraných ukazovateľov.

Ukazovateľ:	Mer ná Jedn.	Rok 2018	Rok 2017	Rozdiel 2018-2017	Index 2018/2017
Ošípané spolu k 31.12.	kusy	1710	1914	-204	89,3
Z toho prasnice	kusy	139	155	-16	89,7
Priemerný ročný stav	kusy	147	136	11	108,1
Predaj jatočných ošípaných	kusy	2617	1955	662	133,9
Predaj jat.ošíp. na 1 prasnicu	kusy	17,8	14,4	3,4	123,6
Odstav na 1 prasnicu	kusy	21,09	20,93	0,16	100,8
Úhyn ošíp. vo výkrme	%	3,5	5,0	-1,5	70,0
Denný prírastok výkrm	kg	0,85	0,79	0,06	107,5

Na úseku živočíšnej výroby došlo v priebehu roka 2018 k stabilizácii chovu na úrovni približne 145 kusov základného stáda prasníc. Čo sa týka celkového stavu ošípaných z prehľadu je vidieť pokles stavu o 204 kusov, ktorý je však ovplyvnený zvýšeným predajom jatočných ošípaných, ktorých stav ku koncu roka bol oproti vlaňajšku vyšší. Je to zrejmé z prekročenia dodávok až o 662 kusov oproti roku 2017. Horšie však na tom je, že sme v roku 2018 stratili dlhoročného stabilného partnera s ktorým sme sa vedeli dohodnúť na dobrej celoročnej realizačnej cene jatočných ošípaných a tiež výrazne poklesol záujem o ošípané od poľského spracovateľa. Táto situácia spôsobila to, že sme prešli k novému odberateľovi, u ktorého sa realizuje nákup v zmysle aktuálnej cenovej

ponuky, ktorá spôsobila to, že priemerná realizačná cena nám klesla o 18 centov na 1 kg živej váhy jatočnej ošípanej. Pokles ceny spôsobil nepriaznivý vývoj na európskom trhu, ktorý pod vplyvom výskytu afrického moru u ošípaných spôsobil v niektorých krajinách prebytok ošípaných a ovplyvnil tak trh s ošípanými.

Čo sa týka úžitkovosti môžeme hodnotiť výsledky za zlepšujúce v porovnaní s minulými obdobiami, predaj jatočných ošípaných vzrástol o 33,9 % oproti r. 2017, rovnako vzrástol aj počet predaných jatočných ošípaných na 1 prasnicu priemerného stavu keď sa dosiahol 17,8 kusov oproti vlaňajším 14,4 kusa , čo je nárast o 23,6 %.

Mierny nárast bol aj v odstave na 1 prasnicu, ktorý výrazne ovplyvnili vysoké a dlhotrvajúce horúčky, kedy došlo k zhoršenému zabrezávaniu prasníc.

Veľmi dobrý vývoj bol v poklese úhynu vo výkrme z čoho vyplynul aj nárast počtu predaja jatočných ošípaných. Zníženie úhynu o 30 % je veľmi pekný výsledok. Taktiež sme zaznamenali pekný výsledok v dennom prírastku u výkrmu ošípaných, ako ďalšieho zlepšujúceho faktora realizácie, keď sa dosiahol denný prírastok 0,85 kg na kus a deň, čo je nárast o 4,5 % viac ako v roku 2017.

Ak teda stručne zhrnieme výsledky v chove ošípaných môžeme rok 2018 zhodnotiť ako úspešný z hľadiska chovateľského, avšak z hľadiska ekonomického vplyvom hlbokého a dlhotrvajúceho poklesu realizačných cien, sa jedná o zlý rok. Situáciu mimoriadne zhoršilo aj opatrenie prijaté koncom roka, ktorým sa zakázal predaj jatočných ošípaných a odstavčiat pre drobnochovateľov v dôsledku afrického moru. Nariadením povinnej registrácie všetkých chovateľov už od 1 kusa ošípanej výrazne poklesol predaj v drobnom a až na prelome rokov sa pristúpilo k zjednodušeniu tohto predaja, avšak s mimoriadnymi nárokmi na administratívu tohto predaja, hlavne zo strany nás chovateľov. Celkový dopad a finančný efekt chovu bude súčasťou ekonomickej časti výročnej správy.

Ekonomika hospodárenia:

V nižšie uvedenej tabuľke uvádzame prehľad niektorých základných ekonomických ukazovateľov za rok 2018 v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2017

Ukazovateľ	Mer. jedn.	Rok 2018	Rok 2017	Rozdiel 2018-2017	Index 2018/2017
Aktíva celkom	€	6097523	6077403	20120	100,3
z toho Budovy a stavby	€	958747	1002406	-43659	95,6
Stroje a hnutel'. HIM	€	919137	688373	230764	133,5
Nakúpený materiál	€	47515	38430	9085	123,6
Nedokončená výroba	€	485412	453384	32028	107,1
Výrobky	€	261750	187394	74356	139,7
Zvieratá	€	191886	218554	-26668	87,8
Finančný majetok	€	2514606	2957511	-442905	85,0
Spotreba nak.osív	€	129408	125005	4403	103,5
Spotreba hnojív	€	351916	414819	-62903	84,8
Spotreba krmív	€	276927	252198	24729	109,8
Spotreba PHM	€	236984	209412	27572	113,2
Spotreba chemikálií	€	455952	529104	-73152	86,2
Spotreba náhr.súč.	€	66184	81805	-15621	80,9
Spotreba nákup.mat	€	1569484	1652604	-83120	95,0
Spotreba energie	€	57601	75303	-17702	76,5
Opravy a údržby cudzie	€	75247	100664	-25417	74,8
Plemenárske služby	€	7448	9491	-2043	78,5
Veterinárne úkony	€	7417	5740	1677	129,2
Služby cudzie spolu	€	341737	350914	-9177	97,4
Mzdové náklady	€	759422	722050	37372	105,2
z toho mzdy rezerva dovol		32723	28431	4292	115,1
Odvody z miezd	€	256645	245279	11366	104,6
Odvody z miezd rezerva0		11519	10008	1511	115,1
Odpisy	€	363782	341824	21958	106,4
Ostatné prevádzkové nákl.	€	62137	62235	-98	99,8
Ostatné finančné nákl.	€	1063	2405	-1342	44,2
Náklady spolu	€	3648627	3708544	-59917	98,4
Tržby z RV	€	2522941	3193967	-671026	79,0
Tržby za zvieratá	€	364952	338523	26429	107,8
Tržby za služby	€	15571	17843	-2272	87,3
Zmena stavu výrobkov	€	74355	-340246	-265891	-21,9
Ostatné prevádzkové výn.	€	552687	610037	-57350	90,6
Prijaté úroky	€	1682	1571	111	107,1
Výnosy celkom	€	3678136	3821346	-143210	96,3
Hosp.výsledok po zdanení	€	29509	112802	-83293	26,2
Miera rentability k nák.	%	0,81	3,04	-2,23	26,6

Pri hodnotení ekonomických ukazovateľov za rok 2018 je vidieť, že rok 2018 bol rokom priemerným, čo je v poľnohospodárstve bežný jav. Ak hodnotíme uplynulý rok čo sa týka aktív, ktoré síce vzrástli len o 20120 €, treba uviesť, že realita bola úplne iná. V roku 2018 sa nakúpili investície za 587254 €, jedná sa o nový traktor John Deere sejačka Väderstadt s prihnojovaním, cisterna, podryvák teraland so záberom 6m, kompaktor so záberom 9,25 m, traktorový nosič kontajnerov a laboratórny prístroj na zisťovanie kvality obilnín a olejní, k tomu ešte pozemky v hodnote cca 63 tis. €. Samozrejme sa jednalo o nákup bez použitia úveru čím došlo aj k poklesu finančného kapitálu, čo sa odrazilo v salde aktív ako celku, taktiež treba spomenúť výšku odpisov, z HIM ktorá znižuje aktíva o 363 tis.€.

Naopak výroby z vlastnej produkcie vzrástli o 74 tis. € čo spôsobili nepredané zásoby z úrody roku 2018. U zvierat hodnota poklesla avšak len z dôvodu prekročenia dodávok jatočných ošípaných o 667 kusov viac ako v minulom roku. Pokles finančného majetku bol spôsobený už spomenutým vysokým objemom nákupu investícií, ale zároveň treba povedať, že sa zvýšil objem pohľadávok takmer o 120 tis.€, čo sú vlastne neprijaté platby hlavne za vyúčtované dodávky za mesiac december.

Čo sa týka čerpania v nákladovej oblasti došlo k miernemu navýšeniu spotreby nakúpených osív čo je spôsobené nutnou obnovou vyššieho stupňa množenia za účelom získania farmárskych osív čo sa prejaví až v budúcom roku.

Spotreba hnojív poklesla preto, že sa nám podarilo vyhnojiť pozemky ešte v jeseni predchádzajúceho roka. Prekročenie spotreby krmív bolo v dôsledku mierneho nárastu stavov ošípaných o čom svedčí aj vyšší predaj jatočných ošípaných. U spotreby PHM bolo prekročenie jednak z dôvodov zvýšenia operácií s pôdou v dôsledku sucha, ako aj zvýšením plôch podryvaním, kde je spotreba omnoho vyššia ako pri bežnej kultivácii. Rovnako do spotreby PHM sa započítava aj spotreba prídavku tzv. adblue, močoviny, čo je v rámci zníženia emisií už povinná výbava motorov nových traktorov. Za pozitívum považujeme pokles spotreby agrochemikálií, kde pristupujeme k individuálnemu prístupu ich aplikácie a jednak aj znížením výskytu hraboša, čo býva nepravidelné v jednotlivých rokoch. Taktiež inovácia a modernizácia strojového parku priniesla úsporu v spotrebe náhradných dielov a nákladov na opravy, prevažne sa jedná o pravidelné údržby nových strojov. U energie bol pokles spôsobený zníženou spotrebou plynu na dosušanie hlavne u kukurice na zrno a to dôsledkom dlhodobého sucha pri jej dozrievaní.

U mzdových nákladov došlo k nárastu o 5,2 % čo je v súlade aj s mierou inflácie a tiež zavedením zvýšenia minimálnej mzdy a príplatkov za nočné práce a sviatky podľa Zákonníka práce.

Mierny nárast odpisov je tiež ovplyvnený vyšším nákupom investícií, čo je však žiaduce a je to vlastne tvorba zdrojov na ďalšiu reprodukciu kapitálu.

Čo sa týka hodnotenia výnosovej časti treba zdôrazniť, že pokles tržieb z rastlinnej výroby o 21 % nie je spôsobený nepriaznivými podmienkami, ale odráža fakt, ktorý je spôsobený tým, že sa porovnáva ukazovateľ na minulý rok 2017, kedy boli tržby extrémne vysoké a to z toho dôvodu, že v r. 2017 sa predávali takmer 60 % výroby ešte z úrody 2016. Úroveň tržieb naopak môžeme hodnotiť priaznivo, pretože ak započítame to, že ešte na konci roka sme mali zásoby obilnín a kukurice nepredané na sklade boli by omnoho vyššie a to práve v dôsledku toho, že v porovnaní s rokom 2016 výrazne stúpili ceny takmer u všetkých komodít s výnimkou repky. Realizačná cena jačmeňa sladovníckeho

sa vyšplhala až na úroveň 200.- €, u pšenice až na 185.- € čo tvorí gro predaja našich výrobkov, u repky aj keď mierne cena poklesla, tým, že sme dosiahli na nepriaznivý rok pomerne slušnú úrodu objem tržieb to neovplyvnilo smerom nadol.

Trochu horšia bola situácia v speňažovaní jatočných ošípaných, kde došlo k výraznému poklesu ceny z dôvodu širokého výskytu afrického moru v Európe, ktorá musela likvidovať v rámci prevencie veľké stáda ošípaných, čím zasýtila trh s bravčovým mäsom a cena na burzách mimoriadne klesla a zostala na nízkej úrovni až doteraz. Kým v roku 2017 bola naša priemerná cena na úrovni 1,29 € v roku 2018 to už bolo iba 1,11 €, čo je pokles o 18 centov. Sčasti to bolo spôsobené aj tým, že sme stratili významného odberateľa u ktorého sme väčšinou zjednávali celoročné stabilné ceny, ktoré dosiahli vyššiu úroveň ako burzové ceny, kde on nenakupoval. Celkove však tržby za ošípané vzrástli o 7,8 % a to v dôsledku vyššieho počtu predaných ošípaných.

Pokles ostatných výnosov o 10% oproti vlnajšiemu roku je ukazovateľ, ktorý je ovplyvnený mimoriadnymi udalosťami. Kým v roku 2017 sme utrpeli škody spôsobené víchricou, ktoré nám poisťovňa uhradila v roku 2018 tieto škody neboli zaznamenané čo je na prospech družstva.

Celkové výnosy boli oproti minulému roku teda nižšie o 143 tis. € čo sme už spomenuli, že bolo spôsobené enormným nárastom v roku 2017, na ktorý sa ukazovateľ porovnáva. Táto skutočnosť samozrejme ovplyvnila aj hospodársky výsledok, ktorý je samozrejme nižší ako vlni, ale čo je hlavné je plusový vo výške 29509 € s mierou rentability na úrovni 0,81 %.

Takýto výsledok hodnotíme ako priaznivý, hlavne ak zoberieme v úvahu, že na sklade máme ešte nezrealizované výrobky, ktorý cena stále stúpa a čo prinesie efekt na prahu nového hospodárskeho roka.

Za pozitívum považujeme to, že i napriek prijatým opatreniam vlády na úseku sociálnej a mzdovej politiky sa nám podarilo tieto prispôbiť na naše podmienky čím sme dosiahli priaznivý vývoj v hmotnej zainteresovanosti pracovníkov, ktorí sú tvorcami celej našej ekonomiky. Pri počte pracovníkov v roku 2018, ktorý bol v počte 38 osôb sa dosiahla priemerná mesačná mzda na 1 pracovníka vo výške 1665 € čo zodpovedá náročnej a ťažkej práci v tomto odvetví a jej zabezpečením vytvárame ekonomickú stabilitu nášho družstva. V porovnaní s vlnajším rokom je to nárast o 5,1 % čo považujeme za adekvátne rastúcej inflácii a zároveň je aj stabilizačným faktorom do budúcnosti.

Celkove z hľadiska ekonomiky môžeme hodnotiť rok. 2018 za rok úspešný, jednak aj čo sa týka reprodukcie hmotného investičného majetku a rovnako aj reprodukcie pracovnej sily. Oba faktory sa kladne prejavili ako stabilizujúci prvok a čo je podstatné všetky čerpané zdroje na dosiahnutie tohto cieľa boli financované z vlastných zdrojov družstva s tým, že finančný kapitál je na takej úrovni, že vytvára aj do budúcnosti finančnú stabilitu.

Celkový záver je, že v priebehu roka 2018 nedošlo k žiadnym mimoriadnym udalostiam, ktoré by ovplyvnili chod podniku. Jedná sa o stabilný ekonomický podnik schopný v rámci svojej činnosti financovať svoje finančné potreby aj naďalej z vlastných zdrojov bez potreby cudzích zdrojov s vysokou bonitou likvidity.

Ing. Jozef Benčík
Predseda družstva